

ОБЛАСНА ЕКОЛОГІЧНА ПРЕМІЯ ІМЕНІ ОЛЕНИ БАЙРАК, ЇЇ ЛАУРЕАТИ ТА ЇХ ЗДОБУТКИ

Знакова подія відбулася у житті усієї природознавчої спільноти Полтавщини 7 серпня 2020 року. Проходила вона на подвір'ї Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського, серед краси його дендропарку та квітників. У цей день тут вперше вручали премію імені Олена Байрак (1957-2018) – знаної української натуралістки, докторки біологічних наук, яка уславилася створенням більш як 150-и природно-заповідних об'єктів, написанням слів та музики майже 50-и пісень про довкілля та його охорону. О.М. Байрак – випускниця природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, у якому пройшла шлях від асистентки до професорки, організаторки та завідувачки кафедри екології та охорони довкілля.

Зазначену премію заснувала Полтавська обласна рада на своїй двадцять дев'ятій сесії сьомого скликання від 20 грудня 2019 року для сприяння підвищенню екологічної свідомості і культури населення нашого краю. Від того часу Премія стала найвищою обласною відзнакою авторам проектів – переможців Конкурсу екологічних громадських ініціатив, які були успішно реалізовані. Крім цього, її присуджують різним верствам населення за пропаганду ідей охорони природи засобами поезії та музики, а також за досягнення в екологічній сфері на освітянській та виховній ниві.

Організаційним осередком Премії став Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського. Це дуже важливо та достопамятно, адже він був створений 1891 року саме як Природничо-історичний музей Полтавського губернського земства. Ініціатором цього став натураліст світового виміру В.В. Докучаєв, розробник вчення про еталони живої природи. До діяльності закладу довгі роки залучалися такі всесвітньовідомі вчені природознавці як В.І. Вернадський та А.М. Краснов. Під їх впливом у стінах Музею сформувалась велика плеяда співробітників-природників, це: М.О. Олеховський, М.Ф. Ніколаєв, В.Ф. Ніколаєв, М.І. Гавриленко, С.О. Іллічевський. Саме їх стараннями Музей довгі роки залишався справжнім центром природно-заповідної роботи Полтавщини. Перелічені добродії не лише були активними популяризаторами ідей своїх видатних попередників, а й стали творцями першого природно-заповідного каркасу нашого краю. Саме на їх працях як педагог та науковець виросла і О.М. Байрак, продовжила організацію оновленої мережі об'єктів, які підлягають

охороні. Дуже важливо і те, що Олена Миколаївна довгі роки співпрацювала із Музеєм. Нині тут, після її трагічної загибелі у 2018 році, створено іменний фонд дослідниці.

У музейному дендропарку росте меморіальне дерево О.М. Байрак. Це занесене до Червоної книги МСОП її улюблене гінкго дволопате, якому вона присвятила свою останню книгу «Мое улюблене дерево» (2017) та романс «Листочек гінкго». Саме біля згаданого дерева проходили урочистості з нагоди вручення Премії. Сюди ж, виходили не лише лауреати, а і промовці, яких ведучі – наукові співробітники науково-дослідного експозиційного відділу природи музею Людмила Чеботарьова та Олена Шиян запрошували до слова.

Вручаючи дипломи лауреатам та номінантам Премії, їх вітали заступник голови Полтавської обласної ради Анатолій Ханко та заступниця голови Полтавської обласної державної адміністрації Катерина Рижиченко. Вони дякували нашим краянам за активну громадську позицію, небайдужість до актуальних проблем довкілля, досягнуті здобутки.

У номінації «Екологічний проект» переможцями визнали вчительку математики Криворудської загальноосвітньої школи I-III ступенів Семенівської районної ради, наукового співробітника комунальної установи «Рекреаційний центр Криворудський» Полтавської обласної ради Валентину Геннадіївну Бабарику (I премія); учительку біології Хорольської гімназії Хорольської районної ради Бову Людмилу Володимирівну (II премія) та ученицю 11 класу Великобудичанської загальноосвітньої школи I-III ступенів Диканської районної ради Олесю Віталіївну Шурпик (III премія).

У номінації «Екологічна освіта та виховання» лауреатами стали викладачка кафедри прикладної екології та природокористування Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», кандидатка біологічних наук Наталія Олексіївна Смоляр (I премія); керівниця навчальної біологічної практики учнівської молоді на базі адміністративно-наукового центру регіонального ландшафтного парку «Нижньоворсклянський», волонтерка Тетяна Григорівна Біляєва (II премія); керівник Худоліївського шкільного лісництва Семенівської районної ради, провідний фахівець з туризму в Національному природному парку «Нижньосулський» Микола Іванович Козлов (III премія).

Почесною грамотою обласної ради з врученням нагрудного знаку за вагомі досягнення в екологічній освіті і екологічному вихованні молоді та активну громадянську позицію був нагороджений Володимир Васильович Красовський – кандидат біологічних наук, директор науково-дослідної природоохоронної установи Хорольський ботанічний сад.

Відповідно до рекомендацій журі Премії, за вагомі досягнення в екологічній освіті і екологічному вихованні молоді Почесними грамотами Полтавської обласної ради нагородили: Світлану Петрівну Махно – вчительку біології Худоліївської загальноосвітньої школи I-III ступенів Семенівської районної ради; Ірину Сергіївну Бесєдін – кандидатку біологічних наук, керівницю гуртка Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, волонтерку; Олександра Миколайовича Шуліку – директора регіонального ландшафтного парку «Нижньоворсклянський», керівника та розбудовувача паркового адміністративно-наукового центру; Тамару Миколаївну Остапенко – вчительку біології, хімії, екології Красногорівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Білоцерківської сільської ради Великобагачанського району; Людмилу Миколаївну Тищенко – директорку Калениківського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів Решетилівської міської ради, вчительку біології.

Багато хто із вище названих номінантів, отримуючи клейноди лауреатів не зміг стримати емоцій і поринав у спогади. Усі ці виступи вдало поєднувалися із чудовими мелодіями самої Олени Байрак. І хоч це були аудіозаписи, усім здавалося, що вона серед чисельної аудиторії шанувальників справжньої Березині природи Полтавщини.

Тож бачимо, що вручення обласної екологічної премії імені Олени Байрак перетворилося на вдячну пам'ять про видатну полтавку та її природоохоронні здобутки.

В.М. Самородов, Л.В. Чеботарьова, О.О. Шиян